

«Вікіпедія» – загальнодо-ступна електронна енциклопедія, зміст якої форму-

ють ентузіасти. Жодних формальних критеріїв компетентності для учасників цього проекту немає. Але, як це не парадоксально, якість підготованих статей «Вікіпедії» не поступається найкращим світовим енциклопедіям, наприклад, «Британіці». За обсягом – це найбільше енциклопедичне видання, яке налічує понад три мільйони статей на ста мовах.

Створення універсальних енциклопедій вимагало від суспільства значних інтелектуальних зусиль, але така робота завжди була стимулом для подальшого розвитку суспільства, його культури. Саме в аспекті розвитку культури розглядаємо і сучасний етап систематизації знань, які людство накопичує з величезною швидкістю. Його визначальною прикметою є швидкий розвиток новітніх інформаційних технологій, які відкривають принципово нові шляхи для систематизації, збереження та обміну інформацією. Один із проявів таких нових можливостей – виникнення і бурхливий розвиток вільної електронної енциклопедії «Вікіпедія».

Наведемо слова одного із засновників «Вікіпедії» Джими Вейлса, який наприкінці 2009 року звернувся до користувачів Інтернету з проханням про фінансову підтримку його проекту: «Я почав її створювати («Вікіпедію») в 2001 році, і для мене велика честь усі ці вісім років бачити, як сотні тисяч добровольців приєднуються до нас, щоб створити найбільшу енциклопедію в історії людства. «Вікіпедія» – некомерційний сайт. Це витвір спільноти, який повністю створюється і фінансується такими ж людьми, як ви. Більш ніж 340 мільйо-

«Вікіпедія» як елемент культури інформаційного суспільства

нів людей використовують «Вікіпедію» кожного місяця – це майже третина користувачів Інтернету в світі... Я вірю, що «Вікіпедія» постійно покращується. В цьому вся суть. Одна людина пише статтю, інша її дещо покращує, і з часом вона стає все кращою і кращою... Суть «Вікіпедії» – у здатності таких же людей, як і ми, створювати виняткові речі.

Такі ж люди, як і ми, пишуть

«Вікіпедію», слово за словом. Такі ж люди, як і ми, надають їй матеріальну підтримку. Це – доказ нашої здатності спільними зусиллями змінювати світ».

Новітні інформаційні технології дали можливість створити і розвивати цікавий міжнародний проект – електронну енциклопедію «Вікіпедія». Бурхливий розвиток цього проекту – досить авторитетне свідчення його великого соціального та культурного значення.

Аналіз сучасних тенденцій технологічного розвитку дає достатньо підстав для того, щоб повірити, що майбутнє людства – це розвинене інформаційне суспільство. Вже зараз можна сказати, що питання накопичення, практичного застосування знань та передавання

їх наступним поколінням обов'язково відіграють важливу роль. Знання можуть уважатися збереженими не тоді, коли вони в якійсь формі розміщені на паперових чи інших носіях. Вони є здобутком суспільства лише тоді, коли в ньому є хоч одна людина, яка розуміє їхній зміст. Для досягнення такого стану потрібно підтримувати постійну активність наукових шкіл у суспільстві, а також усю систему освіти. І «Вікіпедія» уже зараз стає її важливим компонентом. Розвиток цього складника в національному форматі – важливе завдання і держави, і кожного вченого.

Технології інформаційного суспільства, зокрема «Вікіпедія», дають українським науковцям можливість долучитися до цього процесу. Створення змістовної статті за певним фахом – суттєвий внесок у розвиток української культури, сучасної наукової національної мови, новітніх можливостей освіти. Написання таких статей – нелегка робота, але розуміння мети і сучасних вимог, а також дуже важливих наслідків поширення «електронних знань» для майбутнього нашої держави має бути вагомим стимулом для подолання труднощів.

«Вікіпедія» – надзвичайно динамічна структура, кількість звернень до неї просто вражає. За статистикою, у середньому щосекунди до неї звертаються більш як 50 000 користувачів. Нажаль, наші автори не використовують усіх можливостей для мультимедійного подання інформації. Статті часто короткі й більше нагадують аналогії з відомих паперових енциклопедій.

Але незважаючи на певні недоліки електронної енциклопедії, така робота надзвичайно корисна для нашої країни. ■

Літературні премії світу

Пулітцерівська премія

Продовження. Початок в №8.

Одна з найпрестижніших нагород у галузі літератури, журналістики, музики і театру в США, заснована видавцем «жовтої преси» Джозефом Пулітцером.

Джозеф Пулітцер народився 10 квітня 1847 року в місті Мако в Угорщині. 1864 року – емігрував до США як найманець союзної армії під час громадянської війни Півночі й Півдня 1861–1865 рр. Після війни переїхав у Сан-Луїс, де 1868 року влаштувався репортером у німецькомовну газету Westliche Post, і вже через три роки став співвласником цього видання. У 1869 році його обрали до законодавчого органу штату Міссурі. У 1882 році Пулітцер переїздить до Нью-Йорку, де 1883 року придбав ранкову газету World. Редакторський талант Пулітцера дав змогу перетворити World у головний нью-йоркський рупор демократичної

партії. Через чотири роки нью-йоркська громадськість побачила нове видання – Evening World. Методи, якими Пулітцер завойовував читацький інтерес, досить прості й водночас дієві. Він поєднував на сторінках газет статті про політичну корупцію, журналістські розслідування, сенсації в різних царинах життя, трохи гумору й реклами. Згодом почав додавати спортивні новини, рубрики, присвячені жінкам, яскраві ілюстрації й карикатури. Таким чином, на сторінках Пулітцерівських газет було все – від пліток («жовта преса») до серйозної політичної аналітики. Згодом занадто напружена робота негативно позначилася на здоров'ї Пулітцера – тому 1887 року він залишив крісло головного редактора, а 1890 – взагалі відійшов від видавничих справ. 29 жовтня 1911 року Джозеф Пулітцер помер. Його заповіт став цілковитою несподіванкою для всього журналістського світу. Він жертвував два мільйони доларів Колумбійському університету в Нью-Йорку. Медіамагнат бажав, щоб три чверті фонду пішли на створення вищої Школи журналістики, а решта – на створення премії для визначних американських журналістів – Пулітцерівської премії.

Готуючи свій заповіт 1904 року, Пулітцер зазначив, щоб цю премію вручали так: чотири нагороди для журналістів, чотири – в царині літератури і драматургії, одна премія за освітянську діяльність і чотири стипендії для журналістських подорожей у пошуках цікавих фактів і карколомних сенсаційних публікацій. Щодо літератури, то нагороди мали отримувати американські романісти, автори оригінальної американської драми, яку було представлено на суд глядачів у Нью-Йорку, також по одній нагороді готувалося для автора історичної книжки про США, автора американської біографії, а також для найкращого видання, що мало вплив на формування громадської думки в суспільстві. Але передбачливий Пулітцер у заповіті вказав ще й на те, що, відповідно до рішення членів журі, кількість премій і номінацій може змінюватися, якщо це відповідає соціальним змінам, які відбуваються у країні і матиме позитивний вплив на громадян, якщо цього вимагатиме громадськість або ж із причин, пов'язаних зі зміною часу. З 1917 року премія вручається щорічно в перший понеділок травня опікунами Колумбійського університету в Нью-Йорку. Розмір премії – 10 тисяч доларів.

Першим її лауреатом став американський журналіст Герберт Баярд Свон за серію матеріалів «Зсередини Німецької імперії», опублікованої в «Нью-Йорк ворлд» у жовтні 1916 року.

У 1999 році Спостережна рада дозволила інтернет-репортерам брати участь у номінації «Журналістське розслідування». З 2006 року приймався до розгляду онлайн-контент (репортажі, фотографії) паперової преси. З 2009 року Пулітцерівську премію стали вручати журналістам як за матеріали, опубліковані в друкованих виданнях, так і за публікації в Інтернеті. Журі відзначило зростаючий вплив онлайн-ЗМІ і їхній все більш професійний контент. Майже чверть претендентів на Пулітцерівську премію в галузі журналістики в 2009 році були представлені у вигляді онлайн-документів – 37 різних видань, що існують тільки в Інтернеті.

Літературна премія вручається в шести номінаціях: «За художню книгу, написану американським письменником, бажано про Америку»; «За книгу з історії Сполучених Штатів»; «За біографію або автобіографію американського автора»; «За вірш»; «За нехудожню літературу»; «За кращу драму». Лауреатами літературної Пулітцерівської премії в різні роки ставали Ернест Хемінгуей («Старий та море»), Гарпер Лі («Убити пересмішника»), Вільям Фолкнер («Притча»), Юджин О'Ніл («За обрієм», 1920; «Анна Крісті», 1922; «Дивна інтерлюдія», 1928; «Довга подорож у ніч», 1957), Теннессі Вільямс («Трамвай «Бажання»), Артур Міллер («Смерть комівояжера»), Маргарет Мітчелл («Віднесені вітром»), Джон Апдайк (за романи «Кролик розбагатів» і «Кролик заспокоївся»).

Далі буде.

Мово моя, ти для мене криниця,
 Я навіки з тобою, допоки я є.
 П'ю з твого джерела і не можу напиться,
 Ти для мене любов і натхнення моє.
 Ти і казка, і пісня чудова лірична.
 Ти і дума, і правда, і мрія людська.
 Неповторна і щира, ласкава й музична,
 Українському серденьку завжди близька.
 Ніби мати, така дорога і єдина.
 Ніби Всесвіт — велика й велична для нас.
 Ми з тобою — народ і велика родина!
 І тебе берегти саме час, саме час!

Про красу і багатство української мови можна розповідати дуже багато, бо вона мелодійна й м'яка, дивна і чарівна, милозвучна і лагідна. А ще вона нам рідна, бо живемо ми в Україні, на рідній землі – у вільній і незалежній державі – і повинні розмовляти державною українською мовою. І добре знати її, бо ми патріоти своєї країни.

21 лютого – Міжнародний день рідної мови. З приводу цього у читальному залі №1 бібліотеки університету відбувся «круглий стіл» на тему: «Сила і твердь українського слова». У заході взяли участь студенти природничо-географічного факультету, також викладачі та студенти Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Тараса Шевченка, які відгукнулись на запрошення працівників нашої бібліотеки.

Прозвучали виступи О. Колівошко про роль мови у суспільному житті, О. Брижатої про сутність рідної мови і її роль у житті народу, Н. Волошук, про те, що мова – духовний скарб нації, Р. Дідури про питання двомовності в Україні.

Вірші декламували Н. Павлице та Т. Флоріна. Варто відзначити А. Кучер, яка взяла активну участь у проведенні заходу і його організації.

По закінченні «круглого столу» напрашується висновок, що основне завдання для кожного українця – це досконало оволодіти рідною мовою, щоб бути грамотними, щоб уміти правильно і красиво говорити, тому що наша мова – це основа нашої безмежно багатой культури.

УСАТЮК О. А.
 Бібліотекар читального залу №1

Міжнародний день дитячої книги

2 квітня – Міжнародний день дитячої книги. Це свято тих, хто любить книгу. Адже книга – супутник людини. Вона супроводжує нас завжди, вбираючи в себе цілий світ – особливий, чарівний. Не можна уявити собі людину, яка б обходилась без книги, особливо дитячої.

У стінах нашого університету відбулось свято, присвячене Дню дитячої книги, за участю члена Спілки письменників України Павленко Марини Степанівни, студентів ФСППП та працівників бібліотеки, які підготували виставку, де були представлені книги Марини Павленко, також інші твори українських дитячих письменників, вірші, казки.

Студенти у своїх виступах ознайомили присутніх з історією виникнення книги, використовуючи прислів'я, приказки, вислови, вірші, також з творчістю й життєвим шляхом молодої письменниці, й просто, чудової жінки, Павленко Марини, яка саме в цей день святкує свій день народження.

Михайлюк Вікторія, студентка філологічного факультету, прочитала уривок із першої збірки віршів поетеси «Бузкові зошити» (1997). А потім виступила сама Марина Степанівна. Вона коротко зупинилась на біографії, згадуючи свою творчу родину, розповідала про зміст своїх книжок, знайомлячи присутніх з головними персонажами творів, їх пригодами. Розповідь була цікавою і захоплюючою, що змусило студентів сміятись і хвилюватись.

На завершення зустрічі студенти щиро подякували Марині Степанівні за її сумлінну працю, за прекрасні книжки для дітей, також привітали з днем народження й побажали міцного здоров'я, творчих злетів, натхнення у роботі. Прозвучав вірш Д. Черданченка, який підсумував зустріч:

Дитина з книжкою в руці
 Манитимуть персти магічні,
 Шляхи космічні й дальні путівці.
 Але завжди було і буде вічно,
 Дитина з книжкою в руці.
 Допоки й світ.

Заверуха Л. М.
 Бібліотекар читального залу №2

День сорока святих

22 березня вшануємо пам'ять сорока святих мучеників. Сорок святих мучеників севастійських – це була найкраща дружина у війську давньоримського імператора Лікінія. Сам Лікій був жорстоким язичником, гонителем християнської віри та тих, хто намагався її проповідувати. А ці сорок дружинників були пов'язані любов'ю до Ісуса Христа, відмовлялися і від почесностей, і від багатства, але не погоджувалися принести жертву язичницьким богам. Сорок чоловіків не відмовилися від віри християнської.

Добрі господині цього дня печуть сорок булок із медом у формі пташок. Традиція велить роздати їх дітям, щоб у господарстві свійська птиця здорова була. Дівчата теж мають показати хист до господарських справ: зварити сорок вареників і пригостити хлопців.

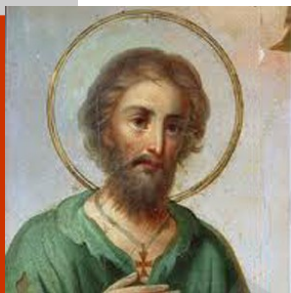
За народними уявленнями, ще попереду можуть бути сорок морозів. З вірію прилітають рівно сорок жайворонків, віщуючи остаточний прихід весни. Думка народу щодо того, чи варто цього дня сіяти горох, неоднозначна. За одними традиціями, слід посіяти горох саме сьогодні – добрий урожай буде, а за іншими – у жодному разі робити цього не можна, оскільки горох може не вродити зовсім.

У цей день, а також на Явдохи й на теплого Олексу люди закликали весну. Батьки робили дітям дерев'яні іграшки – ластівки, які діти носили з хати до хати, прославляючи й закликаючи весну. Господині ж виходили зі шматком нового полотна в поле, ставали обличчям до сходу та пропонували весні цю «обнову». Потім традиція вимагала розстелити це полотно на землі, покласти зверху святковий хліб і так усе залишити, піти додому. Вважалося, що ці магичні дії забезпечують добрий урожай льону й конопель.

Закликанням весни й символічним спаленням зими-смерті завершується період виглядання весни.

Теплого Олекси

Олексій – чоловік божий, бо був жебраком. Він жив у IV столітті. Батьки одружили його з багатою римлянкою, але в Олексія було інше покликання – присвятити життя Богові. Покинувши дружину, подався до міста Едесси у Сирії. Там 17 років молився при храмі Пресвятої Богородиці. Діва Марія з'явилася паламареві і сповістила, що Олексій є чоловіком Божим. Коли став відомим, таємно покинув Сирію.

Православна дата, на яку народ припас силу силенну прикмет та приказок. Теплий Олекса – так в українців називається церковний день святого Олексія, чоловіка Божого.

30 березня знаменує початок роботи пасічників. Якщо погода вже тепла, сніг зійшов, то пасічники виносять вулики з бджільника, замовляють бджіл, щоб інших хазяїв не шукали, а потім моляться, щоб Бог послав гарне літо й, відповідно, багато меду.

Якщо ж сніг іще не зійшов, морози ще досить сильні, то пасічники обмежуються примовляннями, зверненнями до бджіл, аби ті потихеньку прокидалися й готувалися до роботи.

Щука цього ж дня лід хвостом розбиває, і це навіть почути можна, варто тільки вийти рано-вранці до води й прислухатися. Якщо спіймати цю щуку, то можна з рибальством сміливо прощатися – не буде вже вдачі. Щука викидає ікру за звичай на теплого Олекси, тож завзяті рибалки святкують цей день, сподіваючись, що з Божою допомогою рибалити будуть вдало.

Народна хитрість підказує: якщо бажаєш гарного врожаю пшениці, то на Явдохи, сорок святих і теплого Олексія слід, вийшовши із церкви, одразу вибрати якнайкраще зерно для посіву. Тоді зернові дуже добре вродять.

На Олексія прагнуть затримати журавлів, оскільки гніздо цього птаха приносить у хату щастя.

Дівчата колись вірили в те, що як на Теплого Олекси подарувати жебракові сорочку, не забаряться старости. Вони шили й вишивали потай від матерів і, входячи в церкву, вручали біднякам дарунки. А ще напередодні Теплого Олекси йшли ввечері на леваду, де росла стара верба, та із заплещеними очима виламували гілочку. Якщо вона виявлялася рівною і довгою, майбутній чоловік буде високим і струнким. Ту гілочку вдома освячували і у церкві намагалися торкнутися нею хлопця, який подобається. Якщо вдавалося дрібочку верби кинути йому в їжу або підкласти під подушку, неодмінно засватає.

Бібліотечні вісті

Інформаційний вісник
Наукової бібліотеки Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Адреса: вул. Садова 2, м.Умань

Над номером працювали:

Редактор: Григоренко Т. В.

Редколегія: Усатюк О. А., Любомська Л. О.

Дизайн та верстка: Лесик О. С.